

VALENTIN
SILVESTRU

1944-1984

1948

Alexandru Șahigian anunță că noua sa piesă, Pensiunea doamnelor Stamate, o va avea în rolul principal pe Aura Buzescu.

Artista anunță că nu va juca în această piesă.

Direcția Teatrului Național cere gazetelor să nu mai publice nici o știre cu privire la distribuția piesei.

Sala Odeon îi e acordată Teatrului Municipal. Se pune în scenă, aici, La telefon, Taimirul de K. Isaev și A. Galici, în traducerea Emmet Bentuc și în regia lui Mihai Rălcu.

1952

Mihail Sorbul e tăcut, dar când vorbește, spune, fără introdus, lucruri surprinzătoare. „Ai avut știri de la Paris, după ce s-a jucat acolo Patima roșie?” „Da. A fost bine. Mi-a povestit Iancovescu. Și Robert de Flers mi-a trimis cronică lui tălată din ziar, cu felicitări. Într-un plic parfumat”. „Ce-ai făcut cu ea?” „Am dat-o la editura «Ancora», s-o pună prefață la piesă, împreună cu alte cronici franceze”.

Aleg la Biblioteca Universității și găsesc, într-adevăr, volumul — prefațat de citate din cronici, printre care și aceea a cunoscutului autor francez —, datat 1926 (ediția a III-a). Sînt publicate extrase din „Le Temps”, „Comoedia”. Robert de Flers scrie, în „Figaro”, despre „Patima roșie”, „spectacol al Teatrului Mic din București: ...un amestec îndrăzneț al tuturor genurilor... O operă foarte singulară și a cărei putere dramatică strălucește chiar și în ochii acelor care nu pot urmări în sens literal textul”.

1955

Se hotărăște, în sfîrșit, înființarea unei competiții teatrale la scară națională. Se va numi, întii, „Decada teatrală”. Apoi „Decada dramaturgiei originale”. În tînt, primesc o adresă de la Ministerul Culturii, cabinetul directorului general adjunct Paul Cornea: „În baza ordinului Ministerului Culturii nr. 499 referitor la organizarea «Decadelor Teatrale», vă aducem la cunoștință că faceți parte din Comisia de selecționare a spectacolelor”.

Porneșc, cu bucurie, prin fară, să văd, să aud, să selecționez.

1959

La 25 aprilie are loc primul spectacol de teatru profesionist stabil la Piatra Neamț. Se numește „Secție” a Teatrului de Stat din Bacău și e condusă de un actor vîrstnic: Paul Varduca.

Actorii, care joacă în Orologiul Kremlinului de N. Pogodin, spectacolul inaugural, sînt, în bună parte, cunoscuți din examenele susținute la Institut; unii, și din filme, sau de la televiziune: Leopoldina Bălănuță, Florin Piersic, Anastasia Matache, Cosma Brașoveanu, Radu Voicescu, Mihai Dogaru, Zoc Muscan, Dumitru Chesă.

★
Turneu la București al vestitului „Berliner Ensemble”, cu Mama după Gorki și Galileu — ambele de Brecht.

Helene Weigel și Ernst Busch sînt actorii care impresionează în chip deosebit.

Pentru unii colegi critici, spectacolele brechtiene au părți prea „reci”. Pentru public, nu.

★
Pleacă la Botoșani un grup numeros de absolvenți ai Institutului. Sînt primiți, la gară, în chip sărbătoresc; li s-au pregătit locuințe. Printre ei se află Ion Dichisceanu, Margareta Pogonat, Ana Vlădescu, Sergiu Tudose, Romel Stănciugel, Stelian Preda, Smaranda Manoliu, Cornel Revent, Adela Mărculescu, C. Băltărețu.

★
Salut, la 23 August, noii autori, „numele inedite ale lui Mircea Mohor, Aurel Storin, Radu Theodorescu, Dorel Dorian, alături de consacrații Lucia Demetrius și Horia Lovinescu și de personalitatea atât de interesantă, în plină afirmare, a lui Paul Everac”.

1960

Inspectorul de poliție de Priestley la Institut, examenul clasei prof. Dina Cocea, asistent Gr. Pavel Nagacevschi; decoruri și costume, asistent Traian Nițescu.

Protagonist e Gheorghe Dinică, actor gata format. Admirabil e tinărul Marin Moraru, un lacheu de o morgă și o flegmă surprinzătoare. Dintre tinere, atrage atenția Julieta Strimbeanu. Un cap interesant are Nicolae C. Nicolae, în Arthur Birling.

Regia e în suferință, dar, didactic vorbind, lucrul e bine condus.

1963

Țin o serie de expuneri despre teatrul românesc contemporan la Universitatea populară a orașului București. Nu sînt mai mult de o sută de suditori, dar, spre satisfacția mea, văd că vin mereu aceiași. Unii iau note.

În tunie, după încheierea cursului, poșta mi-aduce o scrisoare ceremonială și concisă prin care mi se adresează „călduroase mulțumiri pentru prelegerile ținute”. E semnată „Director, Tudor Vianu”.

Nu asistase decît o dată, la ora întii, dîndu-mi o căldă și adîncă emoție.

„Să fii la catedră, alături de profesorul tău, lacest om căruia îi port un respect nemăsurat...”

1965

Teatrul „Tăndărică” deschide un concurs de piese pentru păpuși, oferind patru premii (și mai multe mențiuni).

Nu se va acorda însă decît unul singur: lui Ștefan Iureș, pentru Ocheșel și Bălăioara, pe care o va pune în scenă N. Massim, în chip modic, evidențiînd însă, din nou, două marionetiste excepționale: Antigona Papazicopol și Dorina Tănăsescu.

★
Somnoroasa aventură de Teodor Mazilu la Teatrul de Comedie, în regia lui Dinu Cernescu.

Autorul, căutat intens de cîțiva corespondenți ai presei străine la București, nu vrea să stea de vorbă cu ei. Se refugiază într-o cabină.

Spectacolul n-are vlagă. Gheorghe Dinică în Gherman e însă incandescent.

1967

Se reia, la Teatrul Național, din inițiativa lui Zaharia Stancu, Siringa de Tudor Arghezi în regia lui Moni Ghelerter. Autorul face cîteva mărturisiri de tot interesul: „Piesa a fost scrisă în 1943, în lagărul din Tirgu

Jiului, cabana numărul 5, camera numărul 8... Locuam în acest han cu simț ghimpat și neputînd face altoeva mai bun, mi-am adus amînte de o jăgăduială dată unui director al Naționalului, căruia i-am trimis-o din lagăr cu viza și ștampila comandantului, primul critic al piesei: „1.XI.1943. Citiți de subsemnatul, nu conține nimic suspect, Colonel Leoveanu». Directorul de atunci, primind Seringa, s-a cutremurat...

Cîteva cuvinte pot fi totuși spuse, nu atît despre subiect cit despre sensul și viața spectacolului de azi. Medicina e o preoție, dacă nu și o vocație de profet. În ea se întîlnesc toate științele (pe care le rezumă) cu dragostea și mila aproapelui și cu marile intuiții. Ajungînd o simplă profesie, aventurii științifici, lacomi de bunuri și aprigi de cîștig, au deviat medicina către teighea. În piesă, figurează conflictul, încă latent în societate, dintre medicii miliardului și medicii datoriei, cărora li se cuvin omagiile nediscutate ale literaturii. Un punct și atît”.

— Puiule — zice Victor Eftimiu — tu cunoști piesa asta nouă a lui Baranga, Opinia publică ?

Sintem la scriitor acasă, unde am venit să-i solicit un articol. Răspund afirmativ.

— E bună ? E nostimă ?

Povestesc cîte ceva despre cum e.

— M-au rugat, și el, și Beligan, să scriu o prefață la program.

Mă ofer să-i procur piesa.

— Ei, aș ! Las-că-i fac un portret.

I l-a făcut. Foarte cald. Printre ele, se arată că dramaturgul are „o construcție viguroasă de o clasică armonie, forță în gravarea personajelor, gradație savant dozată, vervă și spirit”. Iar la urmă : „Nu cunosc Opinia publică, dar sper că e la înălțimea lucrărilor sale anterioare”.

1968

Crin Teodorescu face, la „Bulandra”, Victimele datoriei de Eugen Ionescu. Choubert e Virgil Ogășanu, Madeleine — Gina Patrichi, Nicolas d'Eu — Mircea Albulescu, Doamna — Virginica Popescu. Interesant și difcil, dolidora de semne, „ideograme” — cum zice regizorul într-un articol — spectacolul relevă însușirile neobișnuite (și neprevăzute) de tragedian ale lui Ștefan Bănică (Polițistul).

1983

În Mexic, la Congresul al optulea al Asociației internaționale a criticilor teatrali, în timp ce pomenesec, în una dintre intervențiile mele, despre faptul că avem în România aproximativ o sută de mii de artiști amatori care fac teatru, delegatul american Jones Welton, de la San Diego, care conduce ședința în acea zi, își scoate casca de pe urechi și roagă în microfon „să se traducă cifrele tot atît de corect cit și cuvintele”. Traducătorul răspunde, din cușca lui, că a tradus corect. „O sută de mii ași spus ?” mă întrebă colegul. Confirm. „Dumnezeule ! Și cine-i plătește ?” „Sînt amatori” — zic — „joacă fără plată, din plăcerea lor”. „O sută de mii de artiști care joacă de plăcere ?” „Da, cam așa”. „Vă rog — zice — e departe de aici pînă în România ? Că aș pleca și eu să văd minunea asta...”
Il invit.

1984

Festivalul de teatru contemporan de la Brașov, ediția a 6-a, e o reușită.

În holul vast al Teatrului dramatic, o expoziție foarte bogată în documente și fotografii arată drumul parcurs de această amplă manifestare de cultură teatrală din 1978 pînă azi.

Mă înnegurez privind pozele : Mazilu, cu pălăria pusă ștregărește, pe-o ureche, fumînd între acțițe, la bufet ; Horia Lovinescu, îngindurat, solitar ; Romulus Guga, în capul mesei, la colocviu, zimbînd amical confrăților : „E loc pentru toți. E nevoite de noi toți. N-are nici un rost să ne disputăm locurile pe scenele românești”.

